

Kansalaistoiminta kansanterveyslain toimeenpanossa 1970-luvulla

**TAPATURMA- JA
SAIRAUSINVALIDIEN LIITTO RY**

Antti Holopainen, Terveysrintaman 1970-90-luvun
aktiivi, "kokemusasiantuntija"

Vähäjärvi 14-15.10.2021

Kokemusasiantuntuuteni? (CV)

- Aloitin lääketieteen opinnot 1969, valmistuin 1975
- Liityin (Sosialistiseen) Terveysrintamaan 1971
- Hallituksen jäsen ja terveystoliittisen jaoston vetäjä 1990-luvulle saakka
- Terveyskeskuslääkäri, Juuka 1976-1980
- Terveyskeskuslääkäri Joensuu 1980-1988
- A-klinikkasäätiö 1989-2010 (ylilääkäri Kettutien A-poliklinikka, Järvenpään sosiaalisairaala)
- Eläkeläinen Tsil hallituksen puheenjohtaja 2011-
- Kunnallisia luottamustoimia ja Eläkeläiset ry:n hallitus

Terveysrintama perustettiin edistämään kansanterveyttä

- Kansalaistoiminnan avulla, jossa yhdistyy asiakasnäkökulma, tutkimus- ja asiantuntijanäkökulma, ammattijärjestöjen toiminta erityisesti ruohonjuuritasolla

Tuon ajan poliittinen järjestelmä otti meidät ristiriitaisesti vastaan

- Poikkesimme valtaviirasta, kun edustimme radikalisoitunutta nuorisoa
- Poliittisilla puolueilla tuli kova kiire perustaa omia terveysalan järjestöjä
- Porukkamme sai "taistolaisleiman" ja kohtalon tulla eristetyksi

Toimimme silti

- Pidimme verkostoja yllä
- Rakensimme ja ylläpidimme kansainvälisiä yhteyksiä
- Verkostot ulottuivat valtion hallintoon, poliitikkoihin ammattijärjestöihin, sotealan järjestöihin
- Pidimme vuosittain valtakunnallisia konferensseja, joissa käsiteltiin kansanterveystyön, työsuojelun ja työterveyshuollon edistymistä
- Pyrimme vaikuttamaan vuosittaisten kansanterveystyön 5-vuotissuunnitelmien valmisteluun

Iän ja kokemusten karttuessa kehittyi osaaminen

- Monista terveystintamaisista tuli tutkijoita, hallintovirkkamiehiä keskusvirastoissa ja KEELA:ssa, ay-toimitsijoita, ammattilaisia terveydenhuollon organisaatioissa

Saimmeko jotain aikaan?

Edistystä

- Terveyskeskukset tulivat koko maahan
- Työterveyshuolto lakisääteistyi
- Työsuojelu kehittyi
- Elinajan odote kasvoi 10 vuodella

Kriisiytymistä

- 1970-luvun lopulla luovuttiin maksuttomuustavoitteesta perusterveydenhuollossa
- Työterveyshuolto siirtyi terveysbisnessektorille
- Sosiaaliturvasta tuli "tilkkutäkki"

Kriisiytymisestä tuli valtavirtaa, vaikka myös edistyminen vaikutti

- Leikkauspolitiikka jäi "päälle" 1990-luvun laman jälkeen
- Terveyskeskuksissa luovuttiin omalääkärijärjestelmästä eli asiakaskosketuspinnan aktiivikehittämisestä
- Työterveyshuollossa oli vakuutusrahoitteen järjestelmän ansiosta helpompaa, maksuttomat palvelut säilyivät ja laajentuivat. Työntekijöiden osallistumisesta työterveyshuollon kehityksen ohjaamiseen tuli normi
- Koska terveyskeskusten työterveyshuollossa ei ollut tilaa kehitykselle, työterveyshuolto yksityistyi, seurauksena sotekapitalismin alkupääoman kerääntyminen ja keskittyminen

Suoran verorahoitteen ja vakuutusmallin rinnakkaisuus johti terveyserojen ja epätasa-arvon kasvuun

- Eliniän odotteessa kasvava kuilu tulotason mukaan
- Syrjäytymisen ja köyhyyden kasvu ja kasaantuminen – yhteiskunnan polarisaatio
- Sosiaaliturvan "tilkkutäkki"

Kriisin "poliittiset" ratkaisuyritykset

Ovat sitten toinen
tarina!

Kiitos!

